Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2025. gada 13. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Patēriņa kredītlīgumi – Direktīva 2008/48/EK – 10. panta 2. punkts – Pienākums informēt – Gada procentu likme – Maksu un komisijas maksu izmaiņas – 23. pants – Valsts sankciju režīms – Samērīguma princips

Lietā C-472/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie* (Galvaspilsētas Varšavas rajona tiesa Varšavā, Polija) iesniegusi ar 2023. gada 21. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 25. jūlijā, tiesvedībā

Lexitor sp. z o.o.

pret

A. B. *S.A.,*

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs D. Gracijs [*D. Gratsias*], ceturtās palātas priekšsēdētājs I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] un tiesnesis Z. Čehi [*Z. Csehi*] (referents),

ģenerāladvokāte: L. Medina,

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Lexitor sp. z o.o.* vārdā – *K. Danielak, radca prawny*,

– A. B. *S.A.* vārdā – *M. Malciak, K. Trzaskowski* un *W. J. Wandzel, adwokac*i,

– Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna* un *S. Żyrek*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *P. Ondrůšek* un *M. Owsiany-Hornung*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – poļu.

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp.), 10. panta 2. punkta g) un k) apakšpunktu, kā arī 23. pantu.

2 Šis lūgums iesniegts tiesvedībā starp *Lexitor sp. z o.o.* kā patērētāja tiesību cesionāru un A. B. *S.A.* (turpmāk tekstā – "banka") par prasību atmaksāt summu, kas atbilst procentiem un izmaksām, ko šis patērētājs samaksājis saskaņā ar patēriņa kredītlīgumu, kuru viņš bija noslēdzis ar banku.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2008/48

3 Saskaņā ar Direktīvas 2008/48 6., 8., 9., 19., 31., 32. un 47. apsvērumu:

"(6) Saskaņā ar Līgumu iekšējais tirgus aptver telpu bez iekšējām robežām, kurā ir nodrošināta preču un pakalpojumu brīva aprite un brīvība veikt uzņēmējdarbību. Pārredzamāka un efektīvāka kredītu tirgus attīstība telpā bez iekšējām robežām ir būtiska, lai veicinātu pārrobežu darbību attīstību.

[..]

(8) Ir svarīgi, lai tirgus piedāvātu pietiekamu patērētāju aizsardzību, lai varētu nodrošināt patērētāju uzticību. Tādējādi brīvai kredītu piedāvājumu kustībai būtu jānotiek apstākļos, kas ir optimāli gan tiem, kas kredītu piedāvā, gan tiem, kam tas vajadzīgs, pienācīgi ņemot vērā konkrētas situācijas atsevišķās dalībvalstīs.

(9) Vajadzīga pilnīga saskaņošana, lai visiem patērētājiem Kopienā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un lai izveidotu īstu iekšējo tirgu. Tādēļ dalībvalstīm nevajadzētu atļaut saglabāt vai ieviest valstu noteikumus, izņemot tos, kas paredzēti šajā direktīvā. Šāds ierobežojums tomēr būtu jāpiemēro tikai tad, ja šajā direktīvā pastāv saskaņoti noteikumi. Ja šādi saskaņoti noteikumi nepastāv, dalībvalstīm būtu jāpatur tiesības saglabāt vai ieviest valstu tiesību aktus. [..]

[..]

(19) Lai patērētāji varētu pieņemt lēmumu, zinot visus faktus, viņiem pirms kredītlīguma noslēgšanas būtu jāsaņem atbilstīga informācija par kredīta nosacījumiem un izmaksām, kā arī par viņu saistībām, kuru patērētāji var paņemt līdzi un apsvērt. Lai nodrošinātu pēc iespējas pilnīgu piedāvājumu pārredzamību un salīdzināmību, šādai informācijai jo īpaši būtu jāietver gada procentu likme [(GPL)], ko piemēro kredītam un kas visā Kopienā noteikta vienādā veidā. [..]

[..]

(31) Lai patērētājs zinātu savas kredītlīgumā noteiktās tiesības un pienākumus, visa vajadzīgā informācija kredītlīgumā būtu jāizklāsta skaidri un lakoniski.

(32) Lai nodrošinātu pilnīgu pārskatāmību, patērētājam būtu jāsniedz informācija par aizņēmuma likmi gan posmā pirms līguma noslēgšanas, gan tad, kad kredītlīgums ir noslēgts. Līgumattiecību laikā būtu jāturpina informēt patērētāju par aizņēmuma mainīgās likmes izmaiņām un par maksājumu izmaiņām, kas no tā izriet. [..]

[..]

(47) Dalībvalstīm būtu jāpieņem noteikumi par sankcijām, kas piemērojamas par to valsts noteikumu, kas pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem, un jānodrošina to īstenošana. Kaut gan sankciju izvēle paliek dalībvalstu ziņā, paredzētajām sankcijām vajadzētu būt efektīvām, samērīgām un preventīvām."

4 Šīs direktīvas 3. pants "Definīcijas" ir formulēts šādi:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

g) "kredīta kopējās izmaksas patērētājam" ir visas izmaksas, tostarp procenti, komisijas nauda, nodokļi un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītlīgumu un kas ir kreditoram zināmi, izņemot notāra izmaksas; iekļauj arī izmaksas, kas saistītas ar papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītlīgumu, jo īpaši apdrošināšanas prēmijas, ja turklāt pakalpojumu līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, vai nu lai vispār saņemtu kredītu, vai lai to saņemtu ar izsludinātajiem noteikumiem un nosacījumiem;

[..]

i) "[GPL]" ir kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kas ir izteiktas ikgadējos procentos no kredīta kopsummas, attiecīgajā gadījumā iekļaujot izmaksas atbilstīgi 19. panta 2. punktam;

[..]".

5 Minētās direktīvas 10. panta "Kredītlīgumos iekļaujamā informācija" 2. punktā noteikts:

"Kredītlīgumā skaidri un lakoniski norāda:

[..]

g) [GPL] un kopējo patērētāja maksājamo summu, kas aprēķināta kredītlīguma noslēgšanas brīdī; min visus pieņēmumus, kas izmantoti minētās likmes aprēķinam;

[..]

k) attiecīgā gadījumā – maksu par viena vai vairāku kontu uzturēšanu, norādot gan maksājumu operācijas, gan kredīta izņemšanas operācijas, ja vien konta atvēršana nav fakultatīva, kopā ar maksu par norēķinu līdzekli gan maksājumu operācijām, gan kredīta izņemšanas operācijām un jebkādām citām maksām, kas saistītas ar kredītlīgumu un nosacījumiem, saskaņā ar kuriem šīs maksas var mainīt;

[..]".

6 Šīs pašas direktīvas 19. panta "[GPL] aprēķināšana" 1.–3. punktā noteikts:

"1. [GPL], ar kuru gadā nosaka pašreizējo vērtību visām esošām vai nākotnes saistībām (aizdevumi, atmaksas un izmaksas), par kuru vienojies kreditors un patērētājs, aprēķina saskaņā ar matemātisko formulu, kas izklāstīta I pielikuma I daļā.

2. Lai aprēķinātu [GPL], nosaka kredīta kopējās izmaksas patērētājam, izņemot jebkuras kredīta kopējās izmaksas, kas patērētājam jāmaksā par jebkuru kredītlīgumā noteikto saistību neizpildi, kas paredzētas kredītlīgumā, un maksas, kas nav pirkuma cena, kura viņam jāmaksā, iegādājoties preces vai pakalpojumus, ja darījums veikts skaidrā naudā vai uz kredīta.

Konta, kurā tiek reģistrētas gan maksājumu operācijas, gan kredīta izmaksas operācijas, uzturēšanas izmaksas, izmaksas par norēķinu līdzekli, kas izmantots gan maksājumu operācijām, gan kredīta izmaksai, un citas izmaksas, kas saistītas ar maksājumu operācijām, iekļauj kredīta kopējās izmaksās patērētājam, ja konta atvēršana nav fakultatīva, un konta izmaksas ir skaidri un atsevišķi norādītas kredītlīgumā vai jebkurā citā ar patērētāju noslēgtā līgumā.

3. [GPL] aprēķins balstās uz pieņēmumu, ka kredītlīgums ir spēkā laikposmā, par ko panākta vienošanās, un kreditors un patērētājs pildīs savas saistības saskaņā ar kredītlīguma noteikumiem un tajā minētajiem datumiem."

7 Direktīvas 2008/48 23. pants "Sankcijas" ir formulēts šādi:

"Dalībvalstis pieņem noteikumus par sankcijām, kas piemērojamas par valsts noteikumu, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, pārkāpumiem, un veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu sankciju īstenošanu. Paredzētās sankcijas ir efektīvas, samērīgas un atturošas."

Direktīva 93/13/EEK

8 Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 6. panta 1. punktā noteikts:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

Polijas tiesības

Patēriņa kredīta likums

9 Ar 2011. gada 12. maija *ustawa o kredycie konsumenckim* (Patēriņa kredīta likums; 2011. gada *Dz. U.*, Nr. 126, 715. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "Patēriņa kredīta likums"), Polijas tiesību sistēmā transponēta Direktīva 2008/48.

10 Patēriņa kredīta likuma 30. panta 1. punktā noteikts:

"Ievērojot 31. līdz 33. pantu, patēriņa kredītlīgumā norāda:

[..]

7) [GPL] un kopējo summu, kas patērētājam jāatmaksā un kas aprēķināta patēriņa kredītlīguma noslēgšanas dienā, norādot visus aprēķina pamatā esošos elementus;

[..]

10) informāciju par citām izmaksām, kas jāsedz patērētājam saistībā ar patēriņa kredītlīgumu, jo īpaši par maksājumiem, tostarp maksājumiem par viena vai vairāku kontu uzturēšanu, kuros tiek reģistrēti gan maksājumu, gan izņemšanas darījumi, kā arī maksas par maksājumu instrumentu izmantošanu minētajiem darījumiem, maksājumiem, uzcenojumu un papildu pakalpojumu izmaksām, jo īpaši apdrošināšanas izmaksām, ja tās ir zināmas kreditoram, un nosacījumus, saskaņā ar kuriem šīs izmaksas var mainīties;

[..]."

11 Šā likuma 45. panta 1. punkts formulēts šādi:

"Ja kreditors pārkāpj 29. panta 1. punktu, 30. panta 1. punkta 1.–8., 10., 11. un 14.–17. punktu, kā arī 31.–33., 33.a un 36.a–36.c pantu, patērētājs pēc rakstiska paziņojuma iesniegšanas kreditoram atmaksā kredītu bez procentiem un citām ar to saistītām izmaksām, kas pienākas kreditoram, līgumā noteiktajā termiņā un kārtībā."

Likums par Civilkodeksu

12 Saskaņā ar 1964. gada 23. aprīļa *ustawa – Kodeks cywilny* (Likums par civilkodeksu; *Dz. U.* Nr. 16, 93. pozīcija; turpmāk tekstā – "Civilkodekss"), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, 385.[1] panta 1. un 2. punktu:

"1) Patēriņa līguma noteikumi, kas nav individuāli apspriesti, patērētājam nav saistoši, ja tie viņa tiesības un pienākumus nosaka pretēji labiem tikumiem, acīmredzami neievērojot viņa intereses (prettiesiski noteikumi). Šī tiesību norma neattiecas uz noteikumiem, kuros ir noteikti pušu pamatpienākumi, tostarp cena vai atlīdzība, ja tie formulēti nepārprotami.

2) Ja kāds līguma noteikums patērētājam nav saistošs saskaņā ar 1. punktu, pārējā daļā līgums turpina būt pusēm saistošs."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

13 Parādu piedziņas sabiedrība *Lexitor* ir tāda patērētāja tiesību cesionāre, kurš bija noslēgusi kredītlīgumu ar banku par summu 40 000 Polijas zlotu (PLN) (aptuveni 9050 EUR) (turpmāk tekstā – "attiecīgais līgums"). Papildus šī kredīta pamatsummai patērētājam bija jāmaksā bankai procenti 19 985,07 PLN (aptuveni 4520 EUR), kā arī komisijas maksa 4 893,38 PLN (aptuveni 1100 EUR). Attiecīgajā līgumā minētā GPL bija 11,18 %.

14 Saskaņā ar attiecīgā līguma noteikumiem par darījumiem, kas saistīti ar kredīta apstrādi un šī līguma noteikumu grozījumiem, banka varēja iekasēt maksu un komisijas naudu saskaņā ar minētā līguma un dokumenta, kas bija tā daļa, proti "[Bankas] maksu un komisijas maksu apmērs individuālajiem klientiem" noteikumiem (turpmāk tekstā – "tarifs"). Tādējādi, pirmkārt, saskaņā ar attiecīgo līgumu izmaksu un komisijas maksu palielināšana varēja notikt, ja iestātos vismaz viens no šajā līgumā uzskaitītajiem nosacījumiem, piemēram, *Główny Urząd Statystyczny* (Centrālais statistikas birojs, Polija) publicētās minimālās algas un indikatoru līmeņa izmaiņas, it īpaši attiecībā uz inflāciju, vidējo ikmēneša atalgojumu uzņēmumu sektorā vai arī enerģijas cenu, telekomunikāciju, pasta pakalpojumu, starpbanku norēķinu un *Narodowy Bank Polski* (Polijas Nacionālā banka) noteikto procentu likmju attīstību, izmaiņas to pakalpojumu un darījumu cenā, kurus banka izmanto dažādu banku darbību un tādu darbību veikšanai, kuras nav banku darbības, izmaiņas bankas sniegto pakalpojumu apjomā vai formā (tostarp izmaiņas vai pievienošana jaunai attiecīgā produkta pārvaldīšanas funkcijai), bankas piemērotās izmaiņas nodokļu un/vai grāmatvedības noteikumos, tiesas nolēmumu grozīšana vai jaunu nolēmumu pieņemšana, administratīvie lēmumi, kompetento iestāžu, tostarp *Komisja Nadzoru Finansowego* (Finanšu uzraudzības komisija, Polija), ieteikumi, ciktāl šie grozījumi ietekmē izmaksas, kas bankai rodas, izpildot minēto līgumu.

15 Otrkārt, tarifā tabulas veidā bija detalizēti norādītas administratīvo izmaksu summas, piemēram, tās, kas saistītas ar bankas paziņojuma, apliecinājuma, kredītkonta vēstures izdošanu par summu 50 PLN (aptuveni 12 EUR) vai arī saraksti ar klientu, tostarp atgādinājumi un uzaicinājumi par summu 4,20 PLN (aptuveni 1 EUR) par katru vēstuli, kā arī pasta sūtījumu ar paziņojumu par saņemšanu par summu 6,20 PLN (aptuveni 1,5 EUR) par katru vēstuli. Tarifā bija minēti arī vairāki vienreizēji izdevumi, kas saistīti ar kredīta summas samaksu un kas bija jāmaksā tikai vienreiz un kas netika iekasēti (izmaksas, kas noteiktas "0" apmērā), kā arī papildvienošanās noslēgšanas izmaksas par summu 50 PLN (aptuveni 12 EUR) un izmaksas par skaidras naudas neizņemšanu Polijas zlotos, kas tika pieprasīta, lai veiktu maksājumu Polijas zlotos 0,3 % no neizņemtās summas, bet ne mazāk kā 100 PLN (aptuveni 24 EUR).

16 Turklāt tarifā bija paredzēts, ka izmaksas un komisijas maksas var tikt grozītas ne vairāk kā četras reizes gadā, un tās nevar palielināt par vairāk nekā 200 % no spēkā esošās summas. Turklāt tarifā bija noteikts, ka izmaiņas attiecīgo izmaksu vai komisijas maksu apmērā var tikt veiktas ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad iestājies nosacījums, kas ļauj ieviest šīs izmaiņas, un ka maksu vai komisijas maksu likmes noteikšana darījumiem, par kuriem banka līdz tam nav saņēmusi ne izdevumu, ne komisijas maksu samaksu, kā arī attiecībā uz jaunām precēm vai pakalpojumiem jāveic, ņemot vērā veikto darījumu intensitātes pakāpi un tās segto izmaksu līmeni.

17 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka, izpildot attiecīgo līgumu, banka aprēķinājusi procentus ne tikai no patērētājam faktiski izmaksātās kredīta summas, bet arī no summām, kuras tas aizņēmies kā ar kredītu saistītās izmaksas. Kā uzsver iesniedzējtiesa, ja procenti būtu aprēķināti tikai no izmaksātās kredīta summas, GPL būtu zemāka nekā kredītlīgumā norādītā.

18 Šajā kontekstā *Lexitor*, pamatojoties uz Patēriņa kredīta likuma 45. pantu, pieprasīja bankai samaksāt 12 905,80 PLN (aptuveni 2900 EUR), kas atbilst procentiem un izmaksām, ko šis patērētājs samaksājis saistībā ar attiecīgo līgumu, pieskaitot procentus. Tā kā tās prasība netika apmierināta, tā vērsās *Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie* (Varšavas rajona tiesa Varšavā, Polija), kas ir iesniedzējtiesa.

19 Prasības pamatojumam *Lexitor* apgalvo, ka, noslēdzot attiecīgo līgumu, banka esot pārkāpusi Patēriņa kredīta likuma normas, kas attiecas uz pienākumu informēt patērētāju, it īpaši šī likuma 30. panta 1. punkta 7. apakšpunktu, ar kuru Polijas tiesību sistēmā transponēts Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta g) apakšpunkts, jo attiecīgajā līgumā minētā GPL bija pārāk liela. Banka esot pārkāpusi arī šī likuma 30. panta 1. punkta 10. apakšpunktu, ar kuru savukārt Polijas tiesībās transponēts šīs direktīvas 10. panta 2. punkta k) apakšpunkts, jo attiecīgajā līgumā esot vienīgi norādīti nosacījumi, ar kādiem var tikt palielinātas ar šī līguma izpildi saistītās izmaksas, kā arī noteikti šo izmaksu palielināšanas mehānismi.

20 Iesniedzējtiesa uzdod divu veidu jautājumus. Pirmkārt, ar pirmajiem diviem jautājumiem tā būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta g) un k) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tajā izskatāmajā lietā aplūkotā situācija patiešām uzskatāma par bankas pienākuma sniegt informāciju, kas izriet no šīs tiesību normas, neizpildi. Tā uzskata, ka patēriņa kredītlīguma noteikums, kas ļauj aizdevējam saņemt procentus ne tikai par faktiski samaksāto kredīta summu, bet arī par kredīta izmaksām, kas patērētājam jāmaksā, ir negodīgs noteikums Direktīvas 93/13 izpratnē. Tā kā saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 1. punktu un Civilkodeksa likuma, redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, 385.[1] pantu šāds noteikums patērētājam nav saistošs, tas neesot jāņem vērā, aprēķinot GPL, jo attiecīgajā līgumā norādītā likme bija nepareiza, tāpēc ka tā bija pārāk liela, jo tā tika aprēķināta, uzskatot, ka procenti jāaprēķina arī par kredīta izmaksām, kas jāsedz patērētājam.

21 Otrkārt, attiecībā uz Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta k) apakšpunktu iesniedzējtiesa jautā, vai vienkāršu to apstākļu uzskaitījumu, kādos var rasties ar kredītlīguma izpildi saistīto izmaksu pieaugums, kā arī norādi uz atsevišķiem šo maksu palielināšanas mehānismiem var uzskatīt par pietiekamu, lai izpildītu šajā tiesību normā paredzēto prasību, un noliedzošas atbildes gadījumā – vai nepietiekama informācija var tikt uzskatīta par informācijas trūkumu, kas pamato soda piemērošanu saskaņā ar šīs direktīvas 23. pantu.

22 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai sankciju, kas valsts tiesībās ieviesta, pamatojoties uz Direktīvas 2008/48 23. pantu, var uzskatīt par samērīgu, ja neatkarīgi no informēšanas pienākuma neizpildes veida tas atbrīvo kredītu no kredītlīgumā noteiktajiem procentiem un maksām un nav iespējams piemērot nekādas citas sankcijas, kas būtu mazāk ierobežojošas un, iespējams, samērīgākas.

23 Šajos apstākļos *Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie* (Galvaspilsētas Varšavas rajona tiesa Varšavā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Direktīvas 2008/48] 10. panta 2. punkta g) apakšpunkts kopsakarā ar šīs direktīvas 6., 8. un 31. apsvērumu jāsaprot tādējādi, ka gadījumā, ja tādēļ, ka daļa patēriņa kredītlīguma noteikumu atzīti par negodīgiem, kredīta faktiskā [GPL], ko, noslēdzot līgumu, norādījis aizņēmējs, ir augstāka nekā tad, ja tiktu pieņemts, ka negodīgais līguma noteikums nav spēkā, kreditors nav izpildījis viņam šajā tiesību normā noteikto pienākumu?

2) Vai [Direktīvas 2008/48] 10. panta 2. punkta k) apakšpunkts kopsakarā ar šīs direktīvas 6., 8. un 31. apsvērumu jāsaprot tādējādi, ka ir pietiekami informēt patērētāju par to, cik bieži, kādās situācijās un par kādu procentuālo daļu var tikt palielinātas ar līguma izpildi saistītās maksas, pat ja patērētājs nevar pārbaudīt, vai ir radusies šāda situācija, un maksa tādējādi var tikt dubultota?

3) Vai [Direktīvas 2008/48] 23. pants kopsakarā ar šīs direktīvas 6., 8., 9. un 47. apsvērumu jāsaprot tādējādi, ka tas nepieļauj tādas valsts tiesību normas, kurās paredzēta tikai viena sankcija par kreditoram noteiktā informēšanas pienākuma neizpildi, neatkarīgi no informēšanas pienākuma neizpildes apjoma un tās ietekmes uz iespējamo patērētāja lēmumu noslēgt kredītlīgumu, un [šī sankcija] ietver bezprocentu un bezmaksas kredīta noformēšanu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

24 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta g) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tas, ka kredītlīgumā ir minēta GPL, kas izrādās pārāk liela, tādēļ ka atsevišķi šī līguma noteikumi vēlāk tiek atzīti par negodīgiem Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta izpratnē un tādējādi – par tādiem, kas nav saistoši patērētājam, ir šajā Direktīvas 2008/48 normā paredzētā informēšanas pienākuma pārkāpums.

25 Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms jāatgādina, ka ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu ir veikta šāda saskaņošana attiecībā uz kredītlīgumos obligāti iekļaujamo informāciju (spriedums, 2024. gada 21. marts, *Profi Credit Bulgaria* (Kredītlīguma papildpakalpojumi), C-714/22, EU:C:2024:263, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 It īpaši Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta g) apakšpunktā paredzēts, ka kredītlīgumā skaidri un lakoniski jānorāda GPL un kopējā summa, kas patērētājam jāmaksā un kas aprēķināta kredītlīguma noslēgšanas brīdī.

27 Direktīvas 2008/48 3. panta i) punktā GPL ir definēta kā "kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kas izteiktas ikgadējos procentos no kredīta kopsummas, attiecīgā gadījumā ietverot izmaksas saskaņā ar 19. panta 2. punktu". Saskaņā ar šīs direktīvas 19. panta 1. punktu GPL aprēķina saskaņā ar matemātisku formulu, kas ietverta tās I pielikuma I daļā.

28 Šajā ziņā jāatgādina, ka Direktīva 2008/48 ir pieņemta ar divkāršu mērķi – nodrošināt visiem Eiropas Savienības patērētājiem augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un sekmēt efektīva patēriņa kredīta iekšējā tirgus izveidi. No šīs direktīvas 19. apsvēruma izriet, ka viens no tās mērķiem ir panākt, lai patērētāji pirms kredītlīguma noslēgšanas saņemtu atbilstīgu informāciju, tajā skaitā par GPL visā Savienībā, kas viņiem dod iespēju salīdzināt šīs likmes (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Home Credit Slovakia*, C-290/19, EU:C:2019:1130, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Tiesai jau ir bijusi iespēja uzsvērt, ka GPL ir būtiski svarīga patērētājam, jo tā – tādas likmes veidā, kas aprēķināta pēc vienotas matemātiskas formulas, – izsaka kredīta izmaksu kopsummu. Proti, šī likme dod patērētājam iespēju finansiāli novērtēt to saistību apmēru, kuras saistītas ar kredītlīguma noslēgšanu (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Home Credit Slovakia*, C-290/19, EU:C:2019:1130, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 It īpaši ņemot vērā šo GPL būtisko nozīmi patērētājam, Tiesa ir precizējusi, ka GPL norādīšana, kas precīzi neatspoguļo visas Direktīvas 2008/48 3. panta g) punktā minētās izmaksas, tāpat kā šīs likmes nenorādīšana liedz patērētājam iespēju noteikt savu saistību apjomu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 21. marts, *Profi Credit Bulgaria* (Kredītlīguma papildpakalpojumi), C-714/22, EU:C:2024:263, 55. punkts).

31 No šī sprieduma 26.–30. punktā izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta g) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka pienākums kredītlīgumā skaidri un lakoniski norādīt GPL nenozīmē tikai to, ka to nevar novērtēt pārāk zemu, jo principā arī tās novērtēšana pārāk augstu var būt kļūdaina GPL norāde.

32 Proti, ja tiktu atzīts, ka kredītlīgumā var būt minēta pārāk liela GPL, šai norādei tiktu atņemta tās praktiskā lietderība patērētājam un tādējādi tiktu apdraudēta Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta g) apakšpunktā paredzētā pienākuma mērķa īstenošana, kāds tas izriet no šī sprieduma 28. un 29. punktā minētās judikatūras.

33 Kad tas precizēts, jānorāda, ka šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa balstās uz pieņēmumu, kura pamatotību tā nelūdz Tiesai apstiprināt un saskaņā ar kuru atbilstoši Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam aplūkotā līguma noteikumu daļas piemērošana jānoraida to negodīguma dēļ, tādējādi GPL, kas aprēķināta, abstrahējoties no šiem noteikumiem, ir mazāka nekā tā, kas sākotnēji bija norādīta minētajā līgumā.

34 Šajā ziņā jāatgādina, ka Direktīvas 2008/48 19. panta 3. punktā paredzēts, ka GPL aprēķina, pamatojoties uz pieņēmumu, ka kredītlīgums paliek spēkā laikposmā, par kuru panākta vienošanās, un ka kreditors un patērētājs pildīs savas saistības saskaņā ar kredītlīgumā noteiktajiem nosacījumiem, kā arī šajā līgumā precizētajiem termiņiem.

35 No tā izriet, ka pienākums norādīt GPL, kas paredzēts šīs direktīvas 10. panta 2. punkta g) apakšpunktā, ir izpildīts, ja attiecīgajā līgumā minētā GPL atbilst tai, kas aprēķināta saskaņā ar minētās direktīvas I pielikuma I daļā ietverto matemātisko formulu, pamatojoties uz "kredīta kopējām izmaksām patērētājam" šīs direktīvas 3. panta g) punkta izpratnē, saskaņā ar kuru kopējās izmaksas ietver izmaksas, kuras patērētājam jāmaksā saskaņā ar šī līguma noteikumiem, tostarp tās, kas vēlāk izrādās negodīgas un nav saistošas patērētājam.

36 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta g) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tas, ka kredītlīgumā ir minēta GPL, kas izrādās novērtēta pārāk augstu tādēļ, ka atsevišķi šī līguma noteikumi vēlāk tiek atzīti par negodīgiem Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta izpratnē un tādējādi – par tādiem, kas nav saistoši patērētājam, pats par sevi nav šajā Direktīvas 2008/48 normā paredzētā informēšanas pienākuma pārkāpums.

Par otro jautājumu

37 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta k) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tas, ka kredītlīgumā uzskaitīti vairāki apstākļi, kas var izraisīt ar līguma izpildi saistīto izmaksu palielināšanos, tomēr patērētājam nav iespējas pārbaudīt to rašanos un ietekmi uz šīm izmaksām, ir šajā tiesību normā paredzētā informēšanas pienākuma pārkāpums.

38 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta k) apakšpunktu kredītlīgumā skaidri un lakoniski jānorāda ne tikai viena vai vairāku kontu uzturēšanas izmaksas, kuri paredzēti, lai reģistrētu gan maksājumu operācijas, gan kredīta izņemšanas darījumus, kā arī maksas par maksāšanas līdzekļu izmantošanu, bet visas citas izmaksas, kas izriet no līguma, un nosacījumi, ar kādiem šīs maksas var mainīt.

39 No Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta, ievērojot tās 31. apsvērumu, izriet, ka prasība kredītlīgumā, kas sagatavots papīra formā vai citā pastāvīgā informācijas nesējā, skaidri un lakoniski norādīt šajā tiesību normā minētos elementus ir vajadzīga, lai patērētājs varētu zināt savas tiesības un pienākumus (spriedums, 2023. gada 21. decembris, *BMW Bank* u.c., C-38/21, C-47/21 un C-232/21, EU:C:2023:1014, 233. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

40 Patērētāja zināšanas un pareiza izpratne par informāciju, kurai kredītlīgumā obligāti jābūt saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktu, ir vajadzīgas pienācīgai šī līguma izpildei un it īpaši patērētāja tiesību izmantošanai (spriedums, 2023. gada 21. decembris, *BMW Bank* u.c., C-38/21, C-47/21 un C-232/21, EU:C:2023:1014, 234. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

41 Lai nodrošinātu, ka minētie elementi tiek pareizi saprasti, ievērojot Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā noteikto prasību par skaidrību, kredītlīgumā sniegtajā informācijā nekādā veidā nedrīkst būt pretrunu, kas objektīvi var maldināt samērā informētu, uzmanīgu un apdomīgu vidusmēra patērētāju par viņa tiesību un pienākumu apjomu saskaņā ar minēto līgumu (spriedums, 2023. gada 21. decembris, *BMW Bank* u.c., C-38/21, C-47/21 un C-232/21, EU:C:2023:1014, 235. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

42 Konkrētāk, lai izpildītu prasību par līguma noteikumu formulējumu vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, būtiska nozīme ir tam, vai kredītlīgumā pārskatāmi izklāstīti kredīta atmaksas nosacījumi vai veids, kā tos noteikt, lai šāds patērētājs, pamatojoties uz precīziem un saprotamiem kritērijiem, varētu paredzēt ekonomiskās sekas, kas no tā izriet (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, *Bucura*, C-348/14, EU:C:2015:447, 54. punkts).

43 Tādējādi kredītlīguma noteikumos – īpaši pārskatāmā veidā – jānorāda ar sniedzamo pakalpojumu saistīto izmaksu izmaiņu iemesli un veidi, lai patērētājs, pamatojoties uz skaidriem un saprotamiem kritērijiem, varētu paredzēt iespējamās šo maksu izmaiņas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 9. jūlijs, *Bucura*, C-348/14, EU:C:2015:447, 60. punkts).

44 No tā izriet, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta k) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka nosacījumi, ar kādiem var tikt grozītas ar kredītlīguma izpildi saistītās izmaksas, šajā līgumā jānorāda skaidri un lakoniski tādējādi, ka, lasot kopā ar citu informāciju, šajos nosacījumos nav nekādas neprecizitātes, kas objektīvi varētu maldināt samērā informētu, uzmanīgu un apdomīgu vidusmēra patērētāju par notikumiem, kas var izraisīt izmaiņas, un par saikni starp izmaksu izmaiņām un šo notikumu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2023. gada 21. decembris, *BMW Bank* u.c., C-38/21, C-47/21 un C-232/21, EU:C:2023:1014, 238. punkts).

45 Šajā gadījumā, kā izriet no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas, kas apkopota šī sprieduma 14. punktā, šķiet, ka aplūkotā līguma izpildes izmaksu grozīšanas nosacījumi ir definēti, pamatojoties uz patērētājam grūti pārbaudāmiem rādītājiem gan pirms šī līguma noslēgšanas, gan tā izpildes laikā. Runa ir it īpaši par mainīgiem ekonomiskajiem rādītājiem, tostarp tiem, kurus kontrolē pati banka, kā arī uz vairākiem citiem rādītājiem, kas aprakstīti neskaidri, atsaucoties uz juridiskajām izmaiņām plašā nozīmē. Turklāt apstāklis, ka pamatlietā aplūkotais

izmaksu palielinājums piedevām tika ierobežots kvantitatīvi, maksimums 200 % apmērā, un uz laiku, nepārsniedzot četras reizes gadā, ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc nosacījuma iestāšanās, nevar atspēkot šo konstatējumu.

46 Tātad iesniedzējtiesai, ņemot vērā iepriekš minētās norādes, jāpārbauda, kādā mērā pamatlietā samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs vidusmēra patērētājs, ņemot vērā līguma noteikumu par to izmaksu pieaugumu, kuras saistītas ar attiecīgā līguma izpildi, varēja skaidri identificēt savu saistību apjoma izmaiņas šī līguma izpildes laikā.

47 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta k) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tas, ka kredītlīgumā uzskaitīti vairāki apstākļi, kas attaisno ar līguma izpildi saistīto izmaksu pieaugumu, bet samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs patērētājs nevar pārbaudīt to rašanos un ietekmi uz šīm izmaksām, ir šajā tiesību normā paredzētā informēšanas pienākuma pārkāpums, ciktāl šī norāde var likt apšaubīt šī patērētāja iespēju novērtēt savu saistību apjomu.

Par trešo jautājumu

48 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 23. pants, ievērojot tās 47. apsvērumu, jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā kreditoram saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 2. punktu uzliktā informēšanas pienākuma neizpildes gadījumā paredzēta vienota sankcija, kas izpaužas kā kreditora tiesību uz procentiem un maksām zaudēšana neatkarīgi no šī pārkāpuma smaguma pakāpes un tā ietekmes uz patērētāja lēmumu noslēgt kredītlīgumu.

49 No Direktīvas 2008/48 23. panta formulējuma, ievērojot tās 47. apsvērumu, izriet, ka dalībvalstīm jāpieņem noteikumi par sankcijām, kas piemērojamas par tādu valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu sankciju īstenošanu. Kaut gan sankciju izvēle paliek dalībvalstu ziņā, šādi paredzētajām sankcijām vajadzētu būt efektīvām, samērīgām un preventīvām. Šajā nolūkā minēto sankciju stingrībai jāatbilst pārkāpumu, kas ar tām tiek sodīti, smagumam un it īpaši jānodrošina īsti preventīva ietekme, tajā pašā laikā ievērojot vispārējo samērīguma principu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 21. marts, *Profi Credit Bulgaria* (Kredītlīguma papildpakalpojumi), C-714/22, EU:C:2024:263, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 Lai gan iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir kompetence interpretēt un piemērot valsts tiesības, jāpārbauda, vai, ņemot vērā visus pamatlietas apstākļus, tās valsts tiesībās paredzētie sodi atbilst šī sprieduma 49. punktā atgādinātajām prasībām, Tiesa, lemjot par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tomēr var tai sniegt precizējumus, lai palīdzētu tai veikt savu vērtējumu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2024. gada 11. janvāris, *Nárokuj*, C-755/22, EU:C:2024:10, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

51 Šajā gadījumā iesniedzējtiesai ir šaubas par valsts tiesībās paredzētās sankcijas samērīgumu, proti, par kreditora tiesību uz procentiem un izmaksām zaudēšanu. Šī tiesa it īpaši uzskata, ka nosacījumiem, kas pamato ar aplūkotā kredītlīguma izpildi saistīto izmaksu pieaugumu, nav nozīmes patērētājam līguma noslēgšanas brīdī, jo šo izmaksu sākotnējā summa šķiet relatīvi neliela salīdzinājumā ar piešķirtā kredīta summu.

52 Kā atgādināts šī sprieduma 39.–42. punktā, lai ļautu patērētājam pilnībā zināt nosacījumus, kuriem būs pakļauta viņa parakstītā līguma izpilde, Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā ir prasīts, lai līguma noslēgšanas brīdī šī patērētāja rīcībā būtu visi elementi, kas var ietekmēt viņa saistību apjomu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 66. punkts).

53 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka par pienākumu, kuriem Direktīvas 2008/48 kontekstā ir būtiska nozīme, pārkāpumu, kuru ir pieļāvis aizdevējs, atbilstoši valsts tiesību aktiem var tikt piemērota sankcija, paredzot šī aizdevēja tiesību uz procentu maksājumiem un izdevumiem zaudēšanu (spriedums, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 69. punkts).

54 Šāda sankcija, lai gan tā rada nopietnas sekas kreditoram, var tikt uzskatīta par nesamērīgu tikai tad, ja nav minēti vai kļūdaini minēti elementi, kas, tostarp Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā minētie elementi, to rakstura dēļ nevar ietekmēt patērētāja spēju novērtēt savu saistību apjomu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2016. gada 9. novembris, *Home Credit Slovakia*, C-42/15, EU:C:2016:842, 72. punkts).

55 Kreditora pienākumam saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta k) apakšpunktu kredītlīgumā norādīt nosacījumus, ar kādiem var tikt grozītas šī līguma izpildes izmaksas, ir būtiska nozīme arī patērētājam, jo, lai novērtētu viņa saistību apjomu, viņam jāspēj paredzēt, kā tas izriet no šī sprieduma 41. un 42. punkta, šo izmaksu iespējamās izmaiņas, pamatojoties uz skaidriem un saprotamiem kritērijiem, un tātad arī ekonomiskās sekas, kas viņam no tām izriet, pat ja šo izmaksu sākotnējā summa salīdzinājumā ar attiecīgā kredīta summu ir diezgan maza.

56 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka informēšanas par kredītlīguma neizpildi pienākuma sekas var būtiski atšķirties atkarībā no konkrētā informācijas elementa, turklāt šī pārkāpuma smagums praksē ir atkarīgs no šajā kredītlīgumā trūkstošo elementu skaita un nozīmīguma. Šādi pārkāpumi it īpaši var patērētājam apgrūtināt no kredītlīguma izrietošo tiesību īstenošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 24. oktobris, *Horyzont*, C-339/23, EU:C:2024:918, 34. punkts).

57 Tātad, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, samērīguma principam nav pretrunā tas, ka dalībvalsts izvēlas paredzēt vienotu sankciju, kas izpaužas kā kreditora tiesību uz procentiem un izmaksām atņemšana par dažādu Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punktā paredzēto informēšanas pienākumu neizpildi, lai gan katra no šiem pienākumiem neizpildes individuālais smagums, kā arī no tā izrietošās sekas patērētājam var atšķirties atkarībā no konkrētā gadījuma.

58 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 23. pants, ievērojot tās 47. apsvērumu, jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā kreditoram saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 2. punktu uzliktā informēšanas pienākuma neizpildes gadījumā paredzēta vienota sankcija, kas izpaužas kā kreditora tiesību uz procentiem un maksām zaudēšana neatkarīgi no šī pārkāpuma smaguma pakāpes, ja vien šis pārkāpums var apdraudēt patērētāja spēju novērtēt viņa saistību apjomu.

Par tiesāšanās izdevumiem

59 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nolemj:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK 10. panta 2. punkta g) apakšpunkts

jāinterpretē tādējādi, ka

tas, ka kredītlīgumā minēta gada procentu likme, kas izrādās novērtēta pārāk augstu tādēļ, ka daži šī līguma noteikumi vēlāk tiek atzīti par negodīgiem Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkta izpratnē un tādējādi – par tādiem, kas nav saistoši patērētājam, pats par sevi nav šajā Direktīvas 2008/48 normā paredzētā informēšanas pienākuma pārkāpums.

2) Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta k) apakšpunkts

jāinterpretē tādējādi, ka

tas, ka kredītlīgumā uzskaitīti vairāki apstākļi, kas attaisno ar līguma izpildi saistīto izmaksu pieaugumu, tomēr samērā informēts, uzmanīgs un apdomīgs patērētājs nevar pārbaudīt to rašanos un ietekmi uz šīm izmaksām, ir šajā tiesību normā paredzētā informēšanas pienākuma pārkāpums, ciktāl šī norāde var likt apšaubīt šī patērētāja iespēju novērtēt savu saistību apjomu.

3) Direktīvas 2008/48 23. pants, ievērojot tās 47. apsvērumu,

jāinterpretē tādējādi, ka

tam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā kreditoram saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 2. punktu uzliktā informēšanas pienākuma neizpildes gadījumā paredzēta vienota sankcija, kas izpaužas kā kreditora tiesību uz procentiem un maksām zaudēšana neatkarīgi no šī pārkāpuma smaguma pakāpes, ja vien šis pārkāpums var apdraudēt patērētāja spēju novērtēt viņa saistību apjomu.

[Paraksti]